VRIEND

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 26ης Φεβρουαρίου 1980 *

Στην υπόθεση 94/79,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του **Gerechtshof του Άμστερνταμ,** οικονομικό τμήμα, προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της ποινικής δίκης που εκκρεμεί ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου

κατά

του **Pieter Vriend, Andijk** (Κάτω Χώρες),

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 30 έως 47 της Συνθήκης ΕΟΚ και του κανονισμού (ΕΟΚ) 234/68 του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 1968 (ΕΕ ειδ. έκδ. τόμ. 03/003, σ. 27), περί ιδρύσεως κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα των ζώντων φυτών και των προϊόντων της ανθοκομίας,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους H. Kutscher, πρόεδρο, A.O' Keeffe και A. Touffait, προέδρους τμήματος, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, G. Bosco και O. Due, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: H. Mayras
γραμματέας: A. Van Houtte

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

(το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

Σκεπτικό

1 Με απόφαση της 10ης Μαΐου 1979, που περιήλθε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 14 Ιουνίου 1979, το Gerechtshof του Άμστερνταμ, οικονομικό τμήμα, υπέβαλε στο Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, δύο προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 30 έως και 47 της Συνθήκης ΕΟΚ, καθώς και του κανονισμού 234/68 του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 1968, περί ιδρύσεως κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα των ζώντων φυτών και των προϊόντων της ανθοκομίας (ΕΕ ειδ. έκδ., τ. 03/003, σ. 27).

2 Τα ερωτήματα ανέκυψαν στο πλαίσιο εφέσεως που άσκησε έμπορος, εγκατεστημένος στο Andijk, κατά της καταδικαστικής αποφάσεως που εξέδωσε εις βάρος του ο δικαστής επί αγορανομικών υποθέσεων του διαμερίσματος Alkmaar (Economische Politierechter του Arrondissementsrechtbank Alkmaar), λόγω του ότι κατά τους μήνες Μάιο και Ιούνιο 1975 επώλησε, εντός της κοινότητας Andijk ή τουλάχιστον εντός των Κάτω Χωρών, πολλά μοσχεύματα χρυσανθέμων χωρίς να έχει υπαχθεί στο «Nederlandse Algemene Keuringsdienst voor Siergewassen» (NAKS), και παραβίασε, έτσι, τις διατάξεις του νόμου περί σπόρων σποράς και φυτών της 6ης Οκτωβρίου 1966 («Zaaizaad — en Plantgoedwet»), καθώς και τις διατάξεις της υπουργικής αποφάσεως της 5ης Απριλίου 1967 («Aansluitingsbesluit NAKS»), που εκδόθηκε σε εκτέλεση αυτού του νόμου. Από τη δικογραφία προκύπτει ότι ο εν λόγω έμπορος είχε αγοράσει τα επίδικα προϊόντα από παραγωγούς, οι οποίοι υπάγονταν στο NAKS.

3 Ο νόμος περί σπόρων σποράς και φυτών της 6ης Οκτωβρίου 1966 προβλέπει, στο άρθρο 87, παράγραφος 1, ότι «μπορεί να αποφασιστεί, προκειμένου περί ενός καλλιεργουμένου φυτού..., ότι η κατ' επάγγελμα παραγωγή, συντήρηση και μεταποίηση προς σκοπούς άλλους από την χρήση εντός της επιχειρήσεως του ιδίου του επαγγελματία, καθώς και η εμπορία, η μεταπώληση, η εισαγωγή, η εξαγωγή και η προσφορά προς εξαγωγή υλικού αναπαραγωγής, ή η μέσω άλλων κατ' επάγγελμα άσκηση των δραστηριοτήτων αυτών, επιτρέπεται αποκλειστικά σε πρόσωπα που υπάγονται σε οργανισμό ελέγχου ο οποίος προβλέπεται για το φυτό αυτό...». Το άρθρο 88 του ίδιου αυτού νόμου, σχετικό με τους οργανισμούς ελέγχου, προβλέπει, για την περίπτωση που ένα πρόσωπο, το οποίο υπάγεται σε έναν τέτοιο οργανισμό, δεν τηρεί την υποχρέωση που υπέχει δυνάμει των εν ισχύι γενικού χαρακτήρα κανόνων, την επιβολή ποινικών κυρώσεων, συμπεριλαμβανομένης της θέσεως υπό επιτήρηση ή της προσωρινής αναστολής της υπαγωγής στον οργανισμό αυτό. Όσον αφορά, ειδικότερα, τα φυτά χρυσανθέμων, το άρθρο 1, παράγραφος 1, α, της προαναφερθείσας υπουργικής αποφάσεως της 5ης Απριλίου 1967 επαναλαμβάνει την απαγόρευση που περιέχει η κανονιστική αυτή ρύθμιση, ορίζοντας ότι η εμπορία, η πώληση, η εισαγωγή, η εξαγωγή και η προσφορά προς εξαγωγή υλικού αναπαραγωγής των φυτών αυτών επιτρέπεται μόνο σε πρόσωπα που υπάγονται σε οργανισμό ελέγχου. Ο οργανισμός αυτός, εν προκειμένω το προαναφερθέν NAKS, ιδρύθηκε από το υπουργείο γε-

ωργίας και αλιείας στις 22 Δεκεμβρίου 1967. Το άρθρο 26 της ιδρυτικής πράξεως προβλέπει, για τις προσφυγές των υπαγομένων σ' αυτό προσώπων κατά αποφάσεων άλλων από αυτές που αφορούν την έγκριση σχετικά με το υλικό αναπαραγωγής, οι οποίες λαμβάνονται από όργανο του οργανισμού, την αποκλειστική αρμοδιότητα ιδιαιτέρου οργάνου του οργανισμού, το οποίο καλείται «Raad van Beroep», του οποίου η σύνθεση και η λειτουργία διέπονται από ειδικό κανονισμό διαδικασίας και του οποίου οι αποφάσεις έχουν χαρακτήρα γνωμοδοτήσεως η οποία δεσμεύει τους αποδέκτες της.

4 Ενόψει της εθνικής αυτής κανονιστικής ρυθμίσεως, το εθνικό δικαστήριο υπέβαλε στο Δικαστήριο την υπό κρίση αίτηση με τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1. Έχουν τα άρθρα 30 έως και 47 της Συνθήκης ΕΟΚ, καθώς και ο κανονισμός 234/68 του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 1968, περί ιδρύσεως κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα των ζώντων φυτών και των προϊόντων της ανθοκομίας, ιδίως δε το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, την έννοια ότι είναι απολύτως ασυμβίβαστη προς τις διατάξεις αυτές μία κανονιστική ρύθμιση, όπως η προβλεπόμενη από το άρθρο 87 του Zaaizaad — en Plantgoedwet σε συνδυασμό προς το Aansluitingsbesluit NAKS, η οποία, όπως φαίνεται από την ιστορική ερμηνεία του νόμου, έχει κυρίως ως σκοπό να εγγυηθεί την καλή ποιότητα του υλικού αναπαραγωγής που διατίθεται στο εμπόριο και βάσει της οποίας απαγορεύεται σε κάθε πρόσωπο που δεν υπάγεται στο Stichting Algemene Keuringsdienst voor Siergewassen η εμπορία, η μεταπώληση, η εισαγωγή και η προσφορά προς εξαγωγή υλικού αναπαραγωγής χρυσανθέμων (Chrysanthemum morifolium Ram), όπως τα φυτά των χρυσανθέμων εντός των Κάτω Χωρών, άσχετα αν το υλικό αυτό αναπαραγωγής πληροί ή όχι τις προϋποθέσεις ποιότητας που καθορίζει το προαναφερθέν Stichting.

2. Αν τα ανωτέρω άρθρα 30 έως και 47 και ο ανωτέρω κανονισμός του Συμβουλίου έχουν την έννοια ότι η κανονιστική ρύθμιση που αναφέρεται στο πρώτο ερώτημα δεν είναι ασυμβίβαστη προς τις διατάξεις αυτές του κοινοτικού δικαίου — ή δεν είναι παρά εν μέρει —, επιτρέπουν οι τελευταίες αυτές διατάξεις την ύπαρξη κανονιστικής ρυθμίσεως, όπως η περιγραφόμενη στο πρώτο ερώτημα, δυνάμει της οποίας η υπαγωγή των εμπόρων χρυσανθέμων στο Stichting περιορίζεται, κατά το καταστατικό του Stichting σε συνδυασμό προς τις διατάξεις των άρθρων 87 και 90 του Zaaizaad— en Plantgoedwet, μόνον σε όσους δέχονται ότι οι αποφάσεις του Raad van Beroep του Stichting, οι οποίες αναφέρονται στις αποφάσεις που έχει εκδόσει όργανο του Stichting και οι οποίες δεν αφορούν την έγκριση σχετικά με το υλικό αναπαραγωγής, έχουν χαρακτήρα γνωμοδοτήσεως η οποία τους δεσμεύει, πράγμα που κατά το ολλανδικό δίκαιο αποκλείει κάθε ένδικο βοήθημα πλήρους δικαιοδοσίας ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων;»

5 Ενώ το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφαίνεται, στο πλαίσιο διαδικασίας κατά το άρθρο 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, σχετικά με το αν μια κανονιστική ρύθμιση εσωτερικού δικαίου συμβιβάζεται προς διατάξεις κοινοτικού δικαίου, είναι, αντίθετα, αρμόδιο να παρέχει στο εθνικό δικαστήριο κάθε στοιχείο ερμηνείας που έχει σχέση με το κοινοτικό δίκαιο και που επιτρέπει στο εθνικό δικαστήριο να κρίνει αν η κανονιστική αυτή ρύθμιση συμβιβάζεται προς τους αναφερόμενους κοινοτικούς κανόνες. Τα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει, επομένως, να θεωρηθούν ότι αφορούν κατ' ουσίαν το ζήτημα αν τα άρθρα 30 έως 47 της Συνθήκης και ο κανονισμός 234/68 του Συμβουλίου της 27ης Φεβρουαρίου 1968 εμποδίζουν ένα κράτος μέλος να θεσπίσει, στον τομέα των σπόρων σποράς και των φυτών, ειδικότερα δε του υλικού αναπαραγωγής, ένα πλέγμα κανονιστικών ρυθμίσεων, όπως οι περιγραφόμενες από το εθνικό δικαστήριο, κατά τις οποίες η εμπορία, η εισαγωγή, η εξαγωγή ή η προσφορά προς εξαγωγή του προαναφερθέντος υλικού επιτρέπεται αποκλειστικά στα πρόσωπα που έχουν υπαχθεί σε συγκεκριμένο οργανισμό ελέγχου.

6 Είναι δεδομένο ότι τα επίδικα προϊόντα αποτελούν «φυτά», κατά την έννοια της δασμολογικής διακρίσεως 06.02 Δ. Τα προϊόντα αυτά, επομένως, δεδομένου ότι υπάγονται στο κεφάλαιο 6 του κοινού δασμολογίου, διέπονται, σύμφωνα με το άρθρο 1 του κανονισμού 234/68 του Συμβουλίου της 27ης Φεβρουαρίου 1968, από την κοινή οργάνωση την οποία ιδρύει ο κανονισμός αυτός. Όπως δέχθηκε το Δικαστήριο στη νομολογία του — απόφαση 190/73, Van Haaster, της 30ής Οκτωβρίου 1974 (*Jurisprudentia*, σελ. 1123), απόφαση 51/74, Van der Hulst's Zonen της 23ης Ιανουαρίου 1975 (*Jurisprudentia*, σελ. 79) — ο κανονισμός 234/68 ίδρυσε στον τομέα των ζώντων φυτών και των προϊόντων της ανθοκομίας που εμπίπτουν στο κεφάλαιο 6 του κοινού δασμολογίου, κοινή οργάνωση αγοράς η οποία περιλαμβάνει, κατά το άρθρο 1, ένα «καθεστώς» κανόνων ποιότητος και συναλλαγών». Στην τρίτη αιτιολογική σκέψη του, ο κανονισμός αναφέρει ότι το καθεστώς κανόνων ποιότητος, οι οποίοι θεσπίζονται κατά τη διαδικασία του άρθρου 43, παράγραφος 2, της Συνθήκης, για τα προϊόντα ή ομάδες προϊόντων που διέπονται από την κοινή οργάνωση αγοράς, πρέπει μεταξύ άλλων «να έχει ως αποτέλεσμα... τη διευκόλυνση των εμπορικών σχέσεων βάσει ενός θεμιτού ανταγωνισμού» και δεν απαγορεύει, στο δεύτερο εδάφιο του άρθρου 3, την κυκλοφορία αυτών των προϊόντων ή ομάδων προϊόντων παρά μόνο κατά το μέτρο που δεν ανταποκρίνονται στους προαναφερθέντες κανόνες ποιότητος.

7 Όσον αφορά το «καθεστώς συναλλαγών», ο κανονισμός αναφέρει, στην όγδοη αιτιολογική σκέψη του, ότι «η κοινή οργάνωση αγοράς συνεπάγεται την εξάλειψη όλων των εμποδίων, τα οποία τίθενται στην ελεύθερη κυκλοφορία των σχετικών εμπορευμάτων στα εσωτερικά σύνορα της Κοινότητας» και για το λόγο αυτό θεωρεί τις διατάξεις της Συνθήκης περί καταργήσεως των δασμολογικών και εμπορικών εμποδίων στις εμπορικές ανταλλαγές εντός της Κοινότητος και, ιδίως, τα άρθρα 30 και 34, που αναφέρονται στην κατάργηση των ποσοτικών περιορισμών και κάθε μέτρου ισοδυνάμου αποτελέσματος επί των εισαγωγών και

εξαγωγών, ως αναπόσπαστο τμήμα της εν λόγω κοινής οργανώσεως αγοράς. Προς επίτευξη των σκοπών αυτών το άρθρο 10 του κανονισμού απαγορεύει, μεταξύ των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων «στο εσωτερικό εμπόριο της Κοινότητος... κάθε ποσοτικό περιορισμό ή μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος» και επιτρέπει, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, πρόσκαιρη παρέκκλιση από την απαγόρευση αυτή μόνον για τα προϊόντα των δασμολογικών κλάσεων 06.02 Α Ι, 06.02 Β και 06.02 Γ ΙΙ, με εξαίρεση, επομένως, των προϊόντων που υπάγονται στην κλάση 06.02 Δ, όπως εν προκειμένω.

8 Από την εν γένει οικονομία του κανονισμού 234/68, προκύπτει ότι, όσον αφορά το εσωτερικό εμπόριο της Κοινότητας, η κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα των εν λόγω προϊόντων στηρίζεται στην ελευθερία των εμπορικών ανταλλαγών και είναι αντίθετη προς κάθε εθνική κανονιστική ρύθμιση ικανή να εμποδίσει άμεσα ή έμμεσα, πράγματι ή δυνάμει, το εμπόριο εντός της Κοινότητας.

9 Ως εκ τούτου, είναι ασυμβίβαστη προς την κοινή οργάνωση που ιδρύει ο κανονισμός 234/68 κάθε εθνική διάταξη ή πρακτική ικανή να μεταβάλει τα ρεύματα των εισαγωγών ή των εξαγωγών λόγω του ότι δεν επιτρέπει στους παραγωγούς να προβαίνουν ελεύθερα στην εμπορία των οικείων προϊόντων. Αυτή ακριβώς θα ήταν η περίπτωση μίας εθνικής κανονιστικής ρυθμίσεως, όπως η επίδικη, η οποία εξαρτά την ελευθερία των επιχειρηματιών προς εμπορία, μεταπώληση, εισαγωγή και εξαγωγή ή προσφορά προς εξαγωγή του εν λόγω υλικού αναπαραγωγής φυτών από την προϋπόθεση της υπαγωγής των επιχειρηματιών αυτών σε δημόσιο οργανισμό ή οργανισμό εγκεκριμένο από τη δημόσια αρχή, όπως το NAKS που αναφέρει το εθνικό δικαστήριο. Ένας τέτοιος περιορισμός της ελευθερίας των εμπορικών ανταλλαγών είναι αντίθετος προς το άρθρο 10 του κανονισμού 234/68, το οποίο διατυπώνει την αρχή της ανοικτής αγοράς που βρίσκεται στη βάση της εν λόγω κοινής οργανώσεως, αντιβαίνει δε, εξάλλου, προς την απαίτηση εξασφαλίσεως δίκαιου και αποτελεσματικού ανταγωνισμού, καθόσον, λόγω της γενικής της ισχύος έναντι των προϊόντων που διαθέτουν στο εμπόριο τα πρόσωπα που δεν έχουν υπαχθεί στον οργανισμό αυτό έχει ως αποτέλεσμα να εξαφανισθούν από την αγορά ακόμα και τα ικανοποιητικής ποιότητος προϊόντα.

10 Για τους λόγους αυτούς, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί απάντηση ότι είναι ασυμβίβαστη προς τον κανονισμό 234/68 και ιδίως προς το άρθρο 10, καθώς και προς τα άρθρα 30 και 34 της Συνθήκης ΕΟΚ, μια εθνική κανονιστική ρύθμιση, όπως η αναφερόμενη από το εθνικό δικαστήριο, με την οποία κράτος μέλος, απευθείας ή μέσω οργάνων που δημιουργεί ή εγκρίνει η Δημόσια Αρχή, επιτρέπει αποκλειστικά στα πρόσωπα που έχουν υπαχθεί σε έναν οργανισμό τέτοιου είδους την εμπορία, την πώληση, την εισαγωγή, την εξαγωγή και την προσφορά προς εξαγωγή υλικού αναπαραγωγής φυτών, όπως τα χρυσάνθεμα, τα οποία διέπονται από την κοινή οργάνωση των αγορών στον τομέα των ζώντων φυτών

και των προϊόντων της ανθοκομίας που ιδρύει ο εν λόγω κανονισμός και, ελλείψει τέτοιου είδους υπαγωγής, απαγορεύει την εμπορία, την μεταπώληση, την εισαγωγή, την εξαγωγή και την προσφορά προς εξαγωγή των προϊόντων αυτών όποια και αν είναι η ποιότητά τους.

11 Ενόψει της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει η εξέταση του δευτέρου ερωτήματος.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας, επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε το Gerechtshof του Άμστερνταμ, με απόφαση της 10ης Μαΐου 1979, αποφαίνεται:

Είναι ασυμβίβαστη προς τον κανονισμό 234/68 του Συμβουλίου της 27ης Φεβρουαρίου 1968 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 27 επ.), καθώς και προς τα άρθρα 30 και 34 της Συνθήκης ΕΟΚ, μια εθνική κανονιστική ρύθμιση όπως η αναφερόμενη από το εθνικό δικαστήριο, με την οποία κράτος μέλος, απευθείας ή μέσω οργάνων που δημιουργεί ή εγκρίνει η Δημόσια Αρχή, επιτρέπει αποκλειστικά στα πρόσωπα που έχουν υπαχθεί σε έναν οργανισμό τέτοιου είδους την εμπορία, την πώληση, την εισαγωγή, την εξαγωγή και την προσφορά προς εξαγωγή υλικού αναπαραγωγής φυτών, όπως τα χρυσάνθεμα, τα οποία διέπονται από την κοινή οργάνωση των αγορών στον τομέα των ζώντων φυτών και των προϊόντων της ανθοκομίας που ίδρυσε ο εν λόγω κανονισμός και, ελλείψει τέτοιου είδους υπαγωγής, απαγορεύει την εμπορία, την μεταπώληση, την εισαγωγή, την εξαγωγή και την προσφορά προς εξαγωγή των προϊόντων αυτών όποια και αν είναι η ποιότητά τους.

Kutscher O'Keeffe Touffait Mertens de Wilmars

Pescatore Bosco Due

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 26 Φεβρουαρίου 1980.

Ο γραμματέας
A. Van Houtte

Ο πρόεδρος
H. Kutscher